

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Helyben bázhoz hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadását
 vagy megőrzését nem vállalja.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A horvátok.

Szinte hihetetlen, de mégis valóság, hogy a mi országunk, noha minden tényező meglenne ahhoz, sem anyagilag, sem erkölcsileg nem gyarapodhatik csak azért, mert szerencsétlen nemzetiségi viszonyai, a nyugodt, fokozottabb munkát nem engedélyezik.

Mindig olyankor, amikor rendbe jönne valamennyire a dolog, a komor felhők mögül előadódik egy olyan incidens, mely ismét zavarólag hat nemcsak a politikai életműködésre, hanem kihatásában az egész ország egészséges fejlődésére is.

Ime most is a nemzetiségek kerülnek előtérbe, hogy szinleges sérelmeikkel akasszák meg a dolgok rendjét.

Most is újabb politikai bonyodalmak nehezítik a dolgokat, a horvátok mozgódnak, kicsinyes, erőszakos politikai követelődésükkel.

A szabadelvű kormányok hosszú regije alatt nagyra nőtt meg a horvátok

szarva, de tagadhatatlan, hogy bár jó szándékból, azt a koalíciós uralom növesztette. A régi jó időkben a horvát képviselők igen csendes emberek voltak s józanul belátva azt, hogy tulajdonképpen a magyar parlamentben csakis halgatóságos szerepet juttatott nekik az 1868. évi XXX. t.-c., amely a magyar és horvát kiegyezés eredménye s ezen törvényhez, mint törvénytudókhhoz illik is, szigorúan ragaszkodtak és így sem maguknak, sem országuknak galibát nem okoztak.

Justh Gyula politikája azonban oly merészségekre is ragadta, a máskülönben csendes horvát képviselőket, hogy a magyar törvényházban, az ország pazar pompával épített parlamentjében horvát nyelven tartották dikciójukat, minden jó-érzésű magyar ember legnagyobb bosszúságára és keservére. S hiába volt, a sajtó képviselőinek, mint egy embernek tiltakozása, hiába próbálkoztak, még a koalíció keretébe tartozó politikusok is ez anomáliát megszüntetni, az egyszer

engedélyezett s megtört horvát beszéd még igen sokszor kísérlett parlamenti életünkben. Igaz ugyan, hogy épen a most lemondott bán volt az első, aki a szabadelvű regime bukása után az első horvát beszédet tartotta a magyar parlamentben, de az elnök akkor már Justh volt s így tulajdonképpen neki köszönheti tehát az ország azt a kiváltságos és közjogunkat vérig alázó szokást, hogy a horvátok a magyar parlamentben, akár csak egy Reichsrathi ülésen, idegen nyelven szó-laltak fel s kényszerítették ez idegen nyelven meghallgatni mondókájukat.

Most a parlamenten kívül igyekeznek galibát csinálni, hogy ezzel is megakasszák az országnak már régóta kátyuban rekedő szekerét.

A horvát báni válság a legkicsinyesebb politikai okok következménye. Olyan kicsinyes okok idézték elő, hogy még a magánéletben sem szabad előfordulnia annak, hogy ilyen okok krízisek előidé-zője legyen, még kevésbé a politikában,

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A „Nona“.

— Ernesto Garcia Lavedese. —

A fiatal Trimonti gróf egész váratlanul sanremói villájába érkezett, mely a mult tavasz óta üresen állt. Akkor még fiatal, kékszemű és vöröshajú felesége idálán élvezte mámoros boldogságát e szép helyen.

De most a gróf egyedül jött, szomorú, levert kedélyhangulatban.

Mindenki tudta, hogy a gróf és a velen-
 cei szépség között olyan kellemetlenségek és
 viszályok támadtak, melyek elkerülhetlenné
 tették a válást. Trimonti grófné nővérével Niz-
 zába, a gróf pedig Párisba utazott, hol fájdalom-
 mára enyhülést találni remélt.

Tehát senkit sem lepett meg, midőn őt
 egyedül látta.

Egy nappal San-Remóba való érkezése
 után magához hivatta Bonfantini orvost. Rosz-
 szul érezte magát, s bár ezt csak az utazás fára-
 dalmainak tudta be, a hirneves tudós tanácsát
 ki akarta kérni, mert már régóta ismerte és
 határtalan bizalommal volt hozzá. Az orvos, mi-
 után megvizsgálta a gróft, olyan komoly tekin-
 tettel nézett maga elé, mintha igen súlyos eset-
 tel állt volna szemben.

— Nos, orvos ur? — kérdezte a gróf nyug-
 talanul.

A nélkül, hogy egy pillanatig gondoikozott
 volna, az orvos így felelt:

— Betegségében a »Nona« kezdetét látom!
 — A »Nona« kezdetét? — mormogta Tri-
 monti meglepetten.

— Igen, gróf ur! . . . Hivatásom sok ke-
 serű kötelességet ró reám, melyek alól, bármily
 nehezemre essék is, lehetetlen kivonnom ma-
 gam. Például, ha az orvos megállapítja e rette-
 netes betegség első jelét, köteles a beteget
 azonnal figyelmeztetni, hogy idejekorán meg-
 tehesse rendelkezéseit. A baj minden esetben
 rideg gyorsasággal és fenyegető komolysággal
 közöl-dik és nem szabad elhallgatnom, hogy
 kimenetele legtöbb esetben halálos. A beteg-
 ség elnevezése onnan ered, hogy majdnem min-
 dig a kilencedik órában szokott kitörni.

— Mit mond? — kiáltott fel a gróf ijedt
 hangon.

A doktor órájára tekintett.
 — Sajnos, sajnos, már nem sok idő vá-
 laszt el bennünket a végzetes perctől! — je-
 gyezte meg vontatottan.

— Mondja csak, édes barátom, miként kap-
 hattam meg ezt a borzalmas betegséget?

— Csak bátorság, gróf ur, még ne essék
 kétségbe! . . . Őa okos, erélyes férfi, s ha nem
 csalódom, ismerte a boldogságot is! Ezt pedig
 nem mindenki mondhatja magáról, kinek utolsó
 órája közeledik!

— Igen, voltam, de boldogságom nagyon
 rövid volt! — sóhajtott a fiatal ember.

— Talán van olyan kívánsága, a mit tel-

jesithetnék? . . . Vagy valami bizalmas körömi
 valója? . . . Sok időt már nem veszteget-
 hetünk!

— Tehát nincs ellenszere a borzasztó
 »Noná«-nak, orvos ur?

— Semmi! . . . Ha jelentkezik, csakis
 csoda segíthet!

Trimonti gróf fejét szomorúan lehajtotta.
 — Kívánja talán, hogy hozzátartozói kö-
 zül értesítsek valakit az esetről! Valakitől nem
 akar elbucszni? — kérdezte az orvos látható
 izgatottsággal.

A gróf habozva válaszolt:
 — De igen! . . . Szeretnék búcsút venni . . .

— Kitől?
 — A grófnétől! . . . Van-e még elég idő,
 hogy Nizzából ide jöhessen?

— Ha sürgőnyileg értesítjük, még elindul-
 hat a gyorsvonattal! — válaszolt az orvos.

A grófnének azonnal sürgőnyöztek. És mi-
 alatt a legborzasztóbb aggodalmak közt töltötte
 az órákat és perceket, Trimonti gróf elbeszélte,
 hogy milyen boldog volt neje oldalán, azzal az
 asszonnyal, kit egyedül szeretett életében. Az-
 után bevallotta, hogy válásukat féltékenység,
 sértett hűség és ilyesféle kicsinyes okok készí-
 tették elő, s hogy keserű megbánást érez, amiért
 már oly rég távol él feleségétől, kivel annyira
 megelégedettnek érezte magát.

— Ah, — sóhajtott — sohasem szabad
 megfeledkezni arról, hogy jöhet idő — és pe-
 dig többnyire akkor, midőn legkevésbé várjuk
 — hogy az ember nagyon egyedül és elhagya-

Főtisztelendő Papság figyelmébe!

31

- Új női- és férfi-cipész üzlet! -

Paróczay Mátyás

NAGYVÁRAD,

Rákóczi-ut és Nagy Sándor-utca sarkán

(Czillér mellett.)

hol mindenkor a legmagasabb szempontoknak kell érvényesülniök.

Tomasics Miklós bánnak mennie kell, mert nem hajlandó a horvát-szerb koalíciónak amaz igazságtalan követelését ki-elégíteni, hogy a horvát igazságügyek élén álló tanácsost, csak azért, mert anakidejében erélyesen vezette a szerb hazaárulók pörét, állásából elmozdítsa.

A bán levonta a koalíciónak erőszakos kívánságának reá vonatkozó következményét s beadta a miniszterelnöknek lemondását, mert a koalíció ily igazságtalan személyi hajszeját pártolni s portálni nem hajlandó. Reméljük, majd a magyar kormány is levonja majd a konzekvenciákat a horvát koalíció viselkedéséből s az új választásoknál majd olyan képviselőket hoz a horvát tartománygyűlésbe, akiknek politikája nem a földön csuszik, hanem a magasabb érdekek szem előtt tartásával készül.

Megakadtak a banktárgyalások.

Bilinszky osztrák pénzügyminiszter tegnap Bécsből Ischlbe utazott, ahol kihallgatáson fog megjelenni a király előtt. A pénzügyminiszter jelentést tesz a királynak a bankkérdésben folytatott tanácskozások eredményéről. Bécsi munkatársunk értesülése szerint a banktárgyalások ismét megakadtak, mert a készfizetések kérdésében nagy nehézségek merültek fel. Eredetileg úgy tervezték, hogy a kormányok közti tárgyalások már júliusban befejeződnek és kora ősszel már a jegybankkal kezdik meg a tárgyalásokat. A helyzet most annyival rosszabbodott, hogy a kormányok tárgyalására is csak ősszel kerül sor, mert addig a szakreferenseknek kell végezni dolgukkal. Ilyen körülmények között szó sincs arról, hogy a bankkérdés november vége előtt a parlamentek elé kerülhetne.

tottnak fogja magát érezni és a szeretett asszony gyengéd ölelésére vágyik! . . .

A kilencedik óra rohamlépésekkel közeledett, de Nizzából még mindig nem érkezett meg a gyorsvonat.

Az orvos vigasztalni igyekezett a fiatal grófot és biztosította, hogy a végzetlen pillanat bekövetkezése előtt felesége okvetetlenül mellette lesz.

Trimonti lázasan izgatott volt és már lemondott a reményről, hogy még életében viszont láthassa nejét, midőn a vonat éles sípolással átszelte a levegőt.

A grófné a szerelem szárnyain repült a villa felé, melyben öt férje oly epedve várta és forrón magához ölelte a boldogtalan embert.

— Ah, asszonyom, jövetelével mennyire boldoggá tett! — kiáltott fel szenvedélyesen a gróf. — De az öröme már csak öt percem van!

— Nem, annál sokkal több! — szólalt meg az orvos. — Pontosan járó órámön kilenc már néhány perccel elmúlt, tehát a veszélyen túl vagyunk! A válságos pillanatnak kilenc óráig kellett volna bekövetkeznie!

— Milyen szerencse, milyen boldogság! — susogta a grófné és kérdő tekintettel nézett az orvosra. — Valóban igaz volna ez?

— Egészen biztos ön, orvos ur? — kérdezte hevesen a gróf. — Mondja csak, vajjon mi által mentett meg?

Bonfantini orvos diadalmas arccal válaszolt:

— Semmitől sem kell rettegnünk, édes gróf ur! . . . A »Noná« t nagyon jól ismerem, a mennyiben ez a betegség most csak az én tanításiamban létezett! . . .

A felirati vita befejezése. A pártok vezetői tegnap délben megállapodtak abban, hogy a felirati vitát befejezik. Az utolsó szónok Justh Gyula, a függetlenségi és 48-as párt elnöke, akinek beszéde után az elölők a vitát berekeszti. A záróbeszédet ma mondják el. Joguk van a záróbeszédre az előadón kívül gróf Apponyi Albertnek, gróf Batthyány Tivadarnak és Rakovszky Bélának. A záróbeszéd után fog felszállni gróf Khuen miniszterelnök. Pénteken megkezdik az indennitás tárgyalását, amelyet szombaton szándékoznak befejezni. Hétfőn napirendre kerülnek az ujonc javaslatok, amelyek elintézése után még csak a román kereskedelmi szerződés becikkelyezését és a népszámálásról szóló törvényjavaslatot szándékoznak elintézni. A jövő hónap negyedekéig befejezik ezt a munkát, s aztán a Ház szeptember végéig nyári szünetre megy.

Araniczky marad. A horvát kérdésben újabb konkrét esemény nincs. A horvát képviselők legnagyobb része hazautazott, mindössze nyolcan maradnak Budapesten, akik teljesen passzive viseltetnek. Az ischli kihallgatástól fordulatot nem remélnek, mert úgy vannak értesülve, hogy a felség nem fogadja el a bán lemondását. Tisztában vannak a továbbiakkal is. Mint értesülünk, a horvát képviselők javarésze belenyugszik abba, hogy Araniczky marad. Az a két-három képviselő, aki legerélyesebben kívánta Araniczky elmozdítását, a koalícióból kiép s ezzel a válság meg lesz oldva. Araniczky marad, Tomasich marad s a horvát képviselők is megmaradnak. Ez a helyzet.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, jul. 20.

Elnök **Berzeviczy** Albert. Az ülés kezdődik negyed tizenegy órakor. Hitelesítik a múlt ülés jegyzőkönyvét, majd *Manassy* Gyula a bíráló bizottság tagja teszi le az esküt.

Rudnyánszky Gyula a bíráló bizottság jelentését terjeszti be. Az interpellációkra fél kettőkor térnek át.

A felirati vita

első szónoka **Rónay** Ernő. A munkapárt felirati javaslatát fogadja el. Az ellenzék javaslatai elérhetetlen tárgyakat tartalmaznak és az ellenzék maga jönne a legnagyobb zavarba, ha meg kellene őket valósítani.

Felkiáltások az ellenzéki pártokoa: Csak bizza reánk!

Rónay Ernő: Az ellenzék a gazdasági önállóságot akarja. Első a gazdasági megerősödés, azután jöhet az önállóság. (Zaj.) Az általános egyenlő titkos választói jogtól félti a magyar nemzet szupremációját. Ha el tudná oszlatni ezt az aggodalmát, ő lenne az első, aki megadná ezt a választói jogot. A nemzetiségi kérdésről szólna, azt a nézetét fejezi ki, hogy nem lehet ott a nemzetiségi elnyomatásáról beszélni, ahol egy nemzetiségi képviselő olyan beszédet mondhat el a parlamentben, mint a napokban *Pop* Cs. István. (Helyeslés a munkapárton.)

A következő szónok a néppárti **Haller** István: A munkapárt a régi szabadelvűpártnak a feltámadása, de ezt nincs bátorsága bevallani és nincs elég erejük dokumentálni azt, hogy az a szabadelvűség ugyanaz, mint az öt évvel ezelőtti szabadelvűség. Pedig a munkapárt sorában annyi a régi szabadelvűpárti vezetőembert, hogy már ez is kétségtelenné teszi a munkapárt régi szabadelvű voltát. Hosszasan reflektál ezután *Rudnai* Alajos és *Richter* János papképviselek beszédeire. Nem tudja elképzelni, hogyan ülhet *Rudnai* a munkapárton, mikor egy könyvben, amelyet németről ő for-

dított magyarra a keresztény politika igazát hirdeti és ennek a politikának a követésére hívja fel a népet. (Nevetés a néppárton.) Nem tudja elképzelni, hogyan tartja *Richter* János összehérhetőnek papi méltóságával, az ő politikai liberalizmusát? — A választás eredményét nézve, *Haller* István szerint a kormány nem bírja a nemzet többségét, mert az ellenzéki jelöltekre adott szavazatok száma csaknem százezerrel múlja felül a kormánypárti szavazatok számát. (Derűtség a munkapárton.) A kuriától nem várja a választási visszaélések orvoslását, mert a kuriai bíraskodást nem tartja kielégítőnek. Ezen a véleményen van a mostani kereskedelmi miniszter is, aki már 1901-ben kijelentette, hogy a kuriai bíraskodást reformálni kell. Az általános, egyenlő titkos választói jogban semmi veszedelmet sem lát a magyarság szupremációjára nézve és azért ennek a választói jognak a megvalósítását kívánja. (Eljenzés a néppárton.)

Elnök öt perc szünetet rendel el.

Szünet után

az elnöki széket *Kabos* Ferenc veszi át.

Justh Gyula: A felirati vita jelentőségéről beszél. Ennek a vitának nálunk igen nagy jelentősége van. A maga álláspontját akarja röviden korlátozni. (Halljuk, halljuk!)

A felirati javaslat ellen beszél. A parlament és az alkotmány — úgy mond — a választások óta romban hever. A felirati vitát az adott körülmények közt nem lehet elítélni.

Majd ha sérelmeink megszűnnek, majd ha sebeink nem ujulnak fel lépten nyomon, majd ha lesz megfelelő népképviseletünk, akkor csakugyan nálunk is alárendelt jelentőségű lesz a felirati vita, de addig, ennek jelentőségét kisebbiteni nem lehet. Különösen most, mikor a legközelebbi szomorú események és tatárjáráshoz hasonló választási küzdelem folytán az országgyűlés vezetőinek kifejtésére csupán ez az egy mód áll rendelkezésre.

Just beszédét a munkapárt sokszoros ellenmondásokkal kíséri, a minék következtében a teremben igen feszült a hangulat.

Justh végül a választási visszaélésekről beszél. Többek között azt mondja, hogy a nagyközlői kerületben nagy visszaélések történtek.

Montbach Imre: Az nem igaz!

Justh Gyula: Ha nem ad elégtételt az elnök, úgy én magam fogok venni.

Az elnök nem volt hajlandó elégtételt adni. Justh tovább beszélt, a munkapárti javaslatot nem fogadja el.

Végül **Batthyány** Tivadar gróf a szekszárdi szőlőkárosultak ügyében interpellált, mire az ülés 2 órakor véget ért.

Telefon mizériák.

— Látogatás a telefon-központban. —

Az utóbbi időben oly sokat irtak és beszéltek a telefonról, hogy felkeltette érdeklődésemet ez a modern masina s a leghőbb vágyam volt személyese meggyőződni annak kezeléséről. Nem annyira a gébek izgattak, mint inkább a kezelés ellen elhangzott nagyon sok vád, amely mind a telefon központra zúdult. Tehát tulajdonképpen arról szerettem volna meggyőződni, hogy mennyire alaposak ezek a vádak.

Váratlanul jelentem meg a telefon központban, Kovács Elemér rendező ur fogadott. Előadtam neki szándékomat, mire ő a legnagyobb készséggel szolgált mindenben utmutatással.

Tehát bent vagyok a kagylón keresztül annyiszor hallott »központ«-ban. A központ: középnyagyságu terem, nagy, világos ablakkal. Ennyi az egész előnye, de más aztán nincs is.

Középen és az ablak mellett vannak a váltók. A váltók előtt ül 16 nő. Egymás mellett oly szoroson, hogy a norvégiai hering báiteremben képzelheti magát mellettük. Minden

hölgynek két táblája. Ezek a táblák azok, amelyen az előfizetők számlapjai vannak. Minden csemetésnél leesik egy számlap. Ilyenkor a kezelő azonnal kell, hogy jelentkezék:

— Központ!

Az előfizető számot kér, a kezelő kapcsolja, csemetéssel jelzést ad a felhívott felnek, mire az is jelentkezik s megindul a beszélgetés. Es amíg ez történik, a számlapok csak úgy potyognak, mintha valaki szórna őket. Ilyenkor még a jelentkezés sorrendjét sem lehet megállapítani. Az előfizető természetesen ideges, türelmetlen, sürgős ügye van s amikor a kezelő jelentkezik, bizony a legtöbbször gorombáskodva vonja kérdőre, hogy mit csinált, talán reggelizett vagy az új kalapját igazgatta stb., stb.

Es amíg az előfizető okvetetlenkedik, addig hullanak a számok. Bizony azok mellett nem lehet diskurálgatni, sőt még fel sem lehet állani. Azt hiszik talán, hogy valami rózsás dolguk van a telefonkezelőknek? Oh nem. Sőt sokkal nehezebb, mint bármely foglalkozás. Reggel 7 órakor kezdődik a szolgálat. 7 órától délután fél kettőig tart egyhuzamban. Ez alatt az idő alatt fel sem szabad állani helyeiről, tehát 5 és fél óra egyhuzamban ülve nap mint nap után oly test és lélekölő munka, hogy annak mása nem igen van. A telefonban tulajdonképpen nem reggeltől számítják a szolgálatot, hanem délután fél kettőtől. Tehát minden nő fél két órától este 9 óráig és másnap reggel 7 órától délután fél kettőig van szolgálatban, azután szabadja van másnap fél két óráig. De nem rendszeresen. Mert mindenki 10 napos turnusba van beosztva, ezalatt egyszer egész nap benn kell lenni, tekintet nélkül arra, hogy az előző napon már bent volt. Minden 10-ik nap pedig éjjeli szolgálatot kell teljesíteni este 8 órától, másnap reggel 7 óráig, tehát 10 óra egyhuzamban éjjel, amikor már előzőleg fél két óráig agyongyötörte magát a kezelő.

Valóságos rabszolga munka az, amit a nők végeznek a postán. Ezt nem tudják ám az előfizetők, az ő kényelmük mellett ugyan. I-nek jutna eszébe az, hogy talán az alatt a pár pernyi késés alatt kifáradt, agyoncsigázott nőnek tíz-tizenöt más előfizetőnek kellett kapcsolni. Nem a kezelő nők a hibásak. Hanem adjon az állam alapos személyzet szaporítást a folyton növekvő forgalomnak megfelelően, a jelenlegi létszámot legalább kétszeresre emelje és akkor jelentkezni fognak pontosan, kapcsolni fognak azonnal és a tulságos munkával terhelt kezelők nem lesznek kénytelenek megbolondító lélek és test ölő munkát végezni.

Es ők nem panaszkodnak. Nem, mert rá vannak utalva nyomorságos fizetéseikre, de ha már így van, az államnak belátással kellene lenni hiszen az államnak is célja az, hogy minél több embernek biztosítsa megélhetését, nem pedig olyan színezetben tüntesse fel a dolgot, mintha azoknak a szegény nőknek kényszer helyzetét akarná kiaknázni s a maga hasznára fordítani.

Az igazgatóság vezetői Siket Traján és a főnökök mindent elkövetnek a szolgálat türethetőbbé tételére. Megkísérelnek mindenféle beosztást hiába, a kevés személyzetet nem pótolja semmi. De mi hisszük, hogy az új postán nem lesznek olyan mizérabilis állapotok mint itt vannak, ott talán lesz személyzet szaporítás is.

Nem megyek tovább, elég volt ennyit látnom és hallanom. Nagyon nehéz kenyeret adott Edison a nőknek a telefontal. És én távozásomkor ígéretet tettem, hogy sohse leszek a telefontal türelmetlen.

Egy érdeklődő.

A megcsalt férj bosszúja.

Az Amerikából hazatért udvarló.

A biharmegyei kis Pósalaka községben szenzációs, érdekes részletekben bővelkedő családi dráma játszódott le tegnap,

A dráma hőse *Pomucz* Ille pósalaki erdőőr, aki körülbelül egy évvel ezelőtt vette feleségül *Fapp* Flóra odavaló leányt.

Eddig zavartalan családi életet éltek, egy pár héttel ezelőtt azonban hazatért Amerikából az asszony leánykori udvarlója, *Fekete* Péter és ezzel meg lett zavarva is az eddigi boldogság.

Fekete Péter udvarolni kezdett ismét az asszonykának, aki úgy látszik, ezt jó néven is vette, mert körülbelül egy héttel ezelőtt a férj, mikor éjjel hazatért az erdőről, a feleségénél találta az udvarlót, aki csak az ablakon keresztül menekülhetett a biztos halál elől.

A megcsalt erdőőr ekkor kijelentette felesége előtt, hogy nem nyugszik addig, míg meg nem öli a csábítót.

Fekete Péter ettől kezdve kerülte a férjjel való találkozást. Ugy határozta el, hogy megszökteti az asszonyt és majd kiveznek Amerikába, ahol senki sem fogja zavarni boldogságukat.

A szökést kedd éjjelre határozták el. Az asszony és udvarlója el is indultak a faluból, mikor azonban a határba értek, egyszer csak elhők toppant a férj.

A férj azonnal tisztába jött a helyzettel, Lekapta válláról fegyverét és az asszonyra lőtt. Az asszony szíven találva, azonnal holtan rogyott össze.

Az udvarló látva ezt, menekülni kezdett. Bizott lábában, mert mikor Amerikában volt, egy futásversenyen díjat is nyert.

De a férj is értett a célzáshoz. Utánr lőtt az udvarlónak és eltalálta. A golyó hátába furdott *Fekete* Péternek, aki egyideig még futott, de csakhamar eszméletlenül rogyott össze és pár pernyi kintlódás után szintén meghalt.

Tomucz Ili erdőőr a kettős gyilkosság után elmenekült Pósalakáról, a csendőrök azonban a csendőrök elfogták és tegnap este már be is szállították a nagyváradi kir. ügyészséghez.

UJDONSÁGOK.

Tájékoztató:

Julius 24. d. e. 10 órakor Szigligeti társaság közgyűlése a városháza tanácstermében.

A kard.

A juniusi katonai vérengzés, — bár kisebb méretekben — megisméltődött tegnapelőtt is a kora esti órákban, abban a szomoruan híres Szacsvey-utcában. Vér utcának kellene azt elkeresztelni s az ebből elágazó egy-két utcát Pokol-utcának. Mert valóban véres és pokoli jelenetek játszódnak le ottan.

Mi is történt tegnapelőtt? Az, hogy egy közlegény fegyverét ismét jogosulatlanul használta s védtelen, fegyvertelen polgárokat támadott meg. A huszárok juniusi dicsőségét megirigyelte a gyalogság s most az infanterist akar magának nem harci, hanem Szacsvey-utcai babérokat szerezni.

Gyermek kezébe nem való kés. Azonmód részeg, vagy öntelt, miveletlen, gögös katona kezébe nem való fegyver.

Odabaza, fatornyos vagy akáclobos falujában a parasztleány nem érzi magát jól, ha vasárnap délutánonként nem verekszik. Ez olyan felemelő foglalkozás nekik, mint pl. a

középkori lovagoknál a lovaggá ütés. Csakhogy itt a miljó boros palack és büzhödt korcsmai levegő s a lovag vadállati erő kifejtésben virtuskodó berugott legény.

»Megverek valakit, vagy engem valaki.« E jelisével vonul a korcsmába vasárnap a falusi legény. S míg ezt meg nem teszi, vagy vele meg nem teszik, nem tartják igazi legénynek.

A szokás második természeté válik. S Horatius szerint »Naturam frustra expelles furca, vamen usque recurret«. A természetet furkós bottal sem űzheted ki, ismét vissza fut. Így hasztalan kerül művelt helyre az a falusi legény, hasztalau nevelik a tiszték, régi rossz szokását, amit apjától, nagyapjától örökölt, nem tudja elhagyni, s az oldaltegyver, amit kihuz nagy birtelenjében, nem csak embertársának, hanem neki magának is nagy szerencsétlenséget okoz, amelyen a börtön falai között s az utószolgálaton elmélkedhetik.

Az ilyeneket preventiv intézkedésekkel kell megakadályozni. Nem kell az esti kimenési engedélyt nyert közlegény, vagy altisztnek az oldaltegyver viselését megengedni. Hagyja azt csak a kaszárnnyában. A fegyver a foglalkozás kifejezője ép úgy, mint mészárosnak a tagló, kéményseprőnek a hosszú kefe, asztalosnak a gyalu, kovácsnak a kalapács, pöröly. Mi lenne, ha ezek a hasznos iparral foglalkozó emberek vinnék magukkal a műhelyből az utcára és a nyilvános helyekre foglalkozásuk symbolumát? Lenne olyan kavarodás, hogy ehhez képest a bábeli zürzavar valóságos *Bethoven symphonia*.

Annai katonai vérengzés történt már Váradon, hogy előbb-utóbb külön rovatot kell nyitni e véres és szomorú híreknek.

Bizunk a térparancsnokság bölcs és érelyes intézkedésében, hogy végre megfogja akadályozni a védtelen polgárok kaszabolását. Mert ha így haladunk külön kell minden polgár védelmére egy katonát rendelni, aki megvédi őt a másik katonától.

Videant consules!

(1)

* **Személyi hír.** Szűcs Géza városi főszámvévő tegnap megkezdte szabadságát. Távollétében *Jelinek* Géza helyettes főszámvévő látja el a számvévség vezetésével járó teendőket.

* **Kinevezés.** *Hlatky* Endre Nagyvárad város főispánja *Fluk* Ferenc végzett joghallgatót, nagyváradi lakost a városhoz díjtalan közigazgatási gyakornokká kinevezte.

* **Áthelyezés.** *Miskolczy* Ferenc dr főispán távollétében *Fráter* Barnabás alispán tegnap *Fráter* László közigazgatási gyakornokot a központba osztotta be szolgálatáttelre.

* **A kormány a tüdőbetegeknek.** A belügyminiszter országosan akarja vezetni a tüdővész elleni védekezést. Nagyvárad város főispánjához leiratot intézett a miniszter, hogy terjessze fel hozzá a város területén és Bihar-megyében levő tüdővész ellenes intézmények és egyesületek jegyzékét, azon célból, mert a miniszter egy központi szervezetet akar létesíteni a tüdővész elleni védekezés egyöntetű vezetésére. Tudvalevőleg Nagyváradon működik a tüdővész elleni egyesület, amely egy hegyi üdülőtelepet is fenntart, továbbá Nagyvárad városa fenntartja a tüdőbetegek rendelő intézetét; Bihar-megyében pedig *Elesden* van egy üdülőtelep. — A belügyminiszter értesítette továbbá Nagyvárad városát, hogy a hegyi üdülőhely céljaira adományozott ez évi állanségélyt, 20.000 koronát már kiutalta s az a kir. adóhivatalnál felvehető.

* **Ügyészségi megbízott.** Az igazságügyminiszter Ungváry Antal margittai kir. járásbírói joggyakorlókot a margittai kir. járásbírói mellett alkalmazott ügyészségi megbízottak állandó helyettesévé rendelte ki.

* **Kálmán Gusztáv a munkáskizárásról.** Tegnap a képviselőház folyosóján kérdést intéztek Kálmán kereskedelemügyi államtitkárhoz a Gyáriparosok országos szövetségének a munkáskizárások kérdésében tanúsított magatartása tekintetében, és hogy a miniszterium, mint legfőbb ipari hatóság, mi-féle intézkedéseket tett vagy szándékozik tenni a gyáriparosok tulkapásai ellen. Kálmán államtitkár következőleg felelt a hozzá intézett kérdésre: A mozgalmat természetesen figyelemmel kísérem és állandóan megfigyeltetem. A Gyáriparosok szövetségének a dolgába azonban bele nem avatkozom. Véleményem szerint a beavatkozásra eddig nem is volt okunk, mert alapos a reményem, hogy a munkások és a munkaadók közötti differenciák békés uton fognak elintéződni és a munkások kizárására nem is fog kerülni a sor. Egyébiránt még július huszonötödikéig ráérünk és addig figyelemmel fogom kíséreni az ügy fejleményeit.

* **Emmer Kornél meghalt.** Emmer Kornél nyugalmazott kuriai bíró, volt országgyűlési képviselő, a magyar jogászvilág egyik kitűnője, Bécsben a Loew-szanatóriumban hosszas kinos betegség után 65 éves korában meghalt.

* **A Körözspartfal építése.** Hosszu évek óta húzódik már a Körözspartfal építésének kérdése, pedig nagyon itt van már az ideje, hogy a városház környéke megszabaduljon a mai állapotoktól. Végre a pályázat sorsa is eldőlt s most már csak elkészül az új köpart, amely által nem csak az egész környék megszépül, hanem Körözs utca torkolata mintegy 6 méterrel kiszélesedik s így megszűnik az ottani forgalmi akadály. A partfal építéséhez már tegnap hozzá fogtak. A rozoga köpartból a két íát kivágták s megkezdték a part bontását. A nyár és ősz folyamán elkészítik a tömör beton falat s télre már megszépül az egész környék.

* **A főzőiskola berendezése.** A Bottó-féle főzőiskola felállításával foglalkozott tegnap a városi tanács. A nemrégén megszünt közös konyha megvételre ajánlotta felszerelését a főzőiskola céljaira. A főzőiskola felügyelő választmánya szakértő közbejöttével megvizsgálták a közös konyha felszerelését s konstataáltak, hogy azok jókarban vannak s jó anyagból valók s 1191 korona értéket képviselnek. A tanács ezt tudomásul vette s a felszerelés átvételét kimondotta. A szükséges konyhai ruhaneműek s más hasonló felszerelések beszerzését szintén elhatározták.

* **A Párispatak rendezése.** A Párispatak szabályozását tudvalevőleg akarta a város keresztülvinni, hogy a nagyvárad—kolozsvári vasutvonalnak Kórház és Kálvária utca között levő áteresztől beboltolt csatornán át vezetik a patak vizét a nagyhid mellett a Körösbe. Miután tervbe volt véve, hogy a nagyvárad és a várad velencei vasut állomások között a máv. kettős vágányt épít, Nagyvárad városa megkereste az államvasutak üzletvezetőségét, hogy a kettős vágánynak megfelelőleg szélesítse ki a mai átereszt, amelyhez csatolja azután a város a további beboltozást. A kolozsvári üzletvezetőség most értesítette Nagyvárad városát, hogy a második vágány kiépítését bizonytalan időre elhalasztották s így az államvasut az átereszt kibővítését nem épít-

tetti, hanem építtesse ki azt a város, a mai átereszhez csatlakozva s a vasut céljainak megfelelőleg. Ellenszolgáltatásul a vasuti töltés mellett Kórház és Kálvária utcák között levő területet azonban hajlandók utcanyitás céljaira átengedni, de örök tulajdonul nem adják át a városnak.

* **Tifusz járvány a megyében.** A gyümölcs szezon első felében vagyunk s már is jelentkezik a nyár legveszedelmesebb betegsége a tifusz. A magyarországi járásban Venetesen, egyszerre tíz ember betegedett meg tifuszban. A betegség keletkezésének oka a veres szilva evés volt. A főszolgabíró tegnap tett jelentést az esetről az alispánuak és kérte a megfelelő nagyobb szabású intézkedések megtételét, nehogy a járvány veszedelmesebb arányokat öltsön.

* **Árviz Margitán** Margitán tegnap a déli órákban oly hatalmas felhőszakadás volt, hogy víz alá került az egész község. Délután 2 és 3 óra között háromnegyed órán keresztül valósággal ömlött a víz a felhőkből. Pár perc alatt folyókká változtak az utcák és csak úgy hömpölygött a piszkos ár a községen végig. A felhőszakadás oly nagy arányu volt, hogy ahhoz még hasonló sem volt az utolsó 10 év alatt. A víz a községben minden hidat elragadott s az utcák végén nagy torlaszokat csinált belőlük. A víz a községben behatolt a házakba és nagyon sok helyen az épületeket is megromlalt. A községben végzett pusztításnál nagyobb az, amit a mezőkön okozott a víz. A keresztekbe rakott buza nagy részét elvitte a víz. Az árviz lefutása után úgy nézett ki Margita és környéke, mintha iszap takaróval borították volna be. A kár jelentékeny.

* **Megvadult bika** Berettyószentmárton községben rémes garázdálkodást vitt véghez tegnap egy megvadult bika. Az eset *Kenyeres Pál* földbirtokos tanyáján történt, ahol az egyik bika kiszabadult az istállóból és felbőszülve rontott embernek. Állatnak egyaránt. A vérszomjas bikával először *Madár István* bécsyerekek szállott szembe, de mint könnyű labda dobódott a levegőbe. Ezután *Láposi József* kocsis vasvillát ragadott és úgy ment neki az állatnak. Verte, szurta a bikát, hogy behajtsa az istállóba, de nem használt semmit. Sőt még jobban felbőszítette vele a dühtől tajtékzó állatot. A dühös toreadori küzdelem közel fél óráig tartott, mire a legény kimerült és összeesett. A bika erre vérszomjasan ráugrott a legényre és lábával toporzékolt rajta, majd pedig öklelni kezdte. Látnivaló volt, hogy a legény a halál fia lesz és ezért most már nem volt más mit tenni, mint lelőni a gyönyörű fajbikát. Így is történt. Pár pillanat múlva a bős állat a gyepen feküdt és dagadt erű nyakából ömlött a forró vér. A béres fiú és a kocsis sulyosan megsebesültek, állapotuk azonban nem veszélyes.

* **Véres verekedés a Szacsavay utcán.** Kedden este sulyos kimenetű verekedés történt a Szacsavay-utcán. A verekedés hőse *Beznye Athanáz*, 37. ezredbeli közkatonája, aki kedvesével, *Babó Katicával* beszélgetett. Körülbelül egy negyed 9 órakor arra sétáltak Nagy Sándor, Nagy János és László Mihály napszamosok és közülök Nagy Sándor meglökte a katonát, miből verekedés keletkezett. A baka leoldotta oldalfejtőjét és a derék-szijját kezére csavarva, a civilek felé csapott és Nagy Jánost oly erővel vágta fejen, hogy az rögtön elmenekült, majd pedig elfogván ereje, összeesett. A baka ezután a többi civilek felé fordult és László Mihályt mellen szurta. A harmadik civil, Nagy Sándor elmenekült. László Mihályt és Nagy Jánost az előhívott mentők eszméletlen állapotban szállították be a biharmegyei közpórházba. A vérengző baka az eset

után hazament a várba és lefeküdt. A rendőrség értesítésére aztán letartóztatták. Felette a hadbíróóság fog itélkezni. A két sebesült állapota reménytelen.

* **Leesett a létráról.** *Viola István* 20 éves vaskereskedő segéd kedden délelőtt az *Andrényi-féle* üzletben az álványokra rakott árukat rendezte. Közben egy létrára ment fel, melyet valószínűleg rosszul állított fel, mert az megcsuszott s arról egyensúlyát veszítve leesett. *Viola István* vaskereskedő segéd az esés következtében jobb alsó karját eltörte. Beszállították a biharmegyei közpórházba.

* **Petróleum források Máramarosban** Amerikai és angol követség, számszerint hatan jártak tegnap a képviselő házban, hogy tiszteljenek *Hieronymi Károly* kereskedelmi miniszternél. A küldöttséget *Perényi báró* máramarosi főispán vezette. *Zsedényi Ottó* bányamérnök terjesztette a miniszter elé a küldöttség kérését. Angol és amerikai csoport többmillió részvénytársaságot szervezett, amelynek célja, hogy Máramarosban petróleum forrásokat végezzenek, mert az eddig folytatott kutatás meglepő eredményre vezetett. Nagy bőséggel találtak petróleum-forrásokat. A minisztertől szállítási s más kisebb kedvezményeket kértek.

x **Olvasza el kérem!** Ha érdeklí, hogy lakásában miért érhet el takarítást villamos áramfogyasztással. On égethet már 16 gyertyafényű *Wolframégit* és ami a régiekkel szemben óránként kb. 3 fillért takarít meg, tehát nem szükséges, aki nem akar nagy világitást, hogy 32-es vagy 50 gyertyafényű égőket alkalmazzon és ami a fő nálam, ezen *Wolframégit* 2 K 40 fill. *Stern* villamos felszerelési vállalata *Bémer-tér* 2. Telefon 556. Szívesen szolgálók felvilágosítással. 44

Gyermekjátékok, diszmiáruk, sportcikk, szerpentin, konfetti, ajándék és tombola tárgyak, a legtisztább gramofonok és lemezek gyári raktára. A legolcsóbb árban szerezhetők be

Gál Ferencz

diszmiáru kereskedésében, Nagyvárad, Rákóczi-ut Bazar épület.

x **A Lloyd kávéház** nyári kerthelyiségében július hó 19, 20, 21 és 22-én a következő igen érdekes ujdonságok lesznek bemutatva: 1. Fájdalmas foghuzás. 2. Csiklandós úr. 3. Görcs ur szívtájdalma. 4. VII. Edvárd és Viktor Emánuel utolsó találkozás. 5. Tunis. 6. Budapesti tornaverseny. 7. Diák-szerelem. 8. Fajgyűlölet. Belépti díj nincs, kezdete este 9 órakor. Kitűnő italokról és ételekről gondoskodva van. A n.é. közönség szíves pártfogását kéri *Hartstein és Örlei* kávéház tulajdonosai.

x **Dudek-utcában eladó három háztelek.** Értekezhetni *Oláry I. cégnél* Nagyvárad, Rákóczi-ut 276—7.

* **Borsalino, Pichler** és angol kalap tavaszi ujdonságok **REICHARD ÁRUHÁZABA** megérkeztek, hol legelegánsabb budapesti és amerikai cipők kaphatók. 40

* **Az ötezredik vendég a Félix-fürdőben.** Orvosom tanácsára, ki csuzos, reumas lábaim miatt a kitűnő Félix-fürdőt ajánlotta, jöttem ide pár napi tartózkodásra. — Budapesti lakos, szerény fizetésű hivatalnok vagyok és mint ilyen, nem volna tehetőségem itt magam gyógykezeltetni. A véletlen szerencse kedvezett és mint a gyógyfürdő ötezredik vendége az igazgatóság előzékenysége folytán tíznapos napi ingyen lakást, ellátást és fürdőt biztosított s ennek eltelte után mint teljesen felgyógyult

hagyom el a fürdőt. Minek folytán nem mulaszhattam el szerkesztő urnak b. tudomására hozni, ezt a páratlan figyelmet, melyet hazánkban még egy fürdő helyen sem ért el senki, hogy lapjában közölni sziveskedjék. Miért is szerkesztő urnak előre köszönetet mondva vagyok kiváló tisztelettel *Hajszky Etel*, *Viktor* szálloda.

Friedländer I. Izsó
angol divat-szabó
Nagyvárad, Szt János utca.

x **Uj fogtechnikai laboratórium.** 25 évi gyakorlat a fogtechnika minden ágában! 12 évig Nagyváradon működtem Heiman fogorvosnál mint fogtechnikus. Elvállalok minden munkát arany vagy kaucsukban, szájpadlás nélkül, izléses és szolid kivitelben, olcsó árak mellett. Kérve a n. é. közönség támogatását, vagyok tisztelettel *Wendelburg Miksa* fogtechnikus Nagyvárad, Nagy Sándor-utca 11. szám. 75

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Csütörtök: Luxemburg grófia.
Pénteken: Elvált asszony, operett. Pálmay Ilka első felléptével.
Szombaton: Az anyós. Ujdonság. Itt először.
Vasárnap: Romeo és Julia. Este: Tót leány. Pálmay Ilka második felléptével.
Hétlőn: Az édes teher.
Kedden: Pillangó kisasszony. Szenes legény, szenes leány. Pálmay Ika utolsó felléptével.

Pálmai Ilka első fellépése. Ma csütörtökön este kezdi meg vendégfellépéseinek sorát Pálmay Ilka, a ma élő magyar primadonnák legelsője. Első fellépésül Az elvált asszony Gonda szerepét választotta a kiváló művész s a jeles alakításai iránt máris nagy az érdeklődés a közönség soraiban. Jegyek ugyerre, valamint a »Tót leány« éa a »Pillangó kisasszony« és »Szenes leány, szenes legény« együttes előadására válthatók már.

Bemutató a szinkörben. Szombaton este bemutató előadás lesz a nyári szinkörben. »Az anyós« című kacagtató vígjáték kerül színre a könnyed, nyári műfaj első képviselőjeként. Játszani fognak benne a színház tagjai csaknem mindannyian.

IRODALOM.

Philozophiai essayk.

Írta dr. Bárány Gerő. Budapest. Lanpel. Ara 3 K 50 f.
Emelkedett erkölcsi felfogás, nagy tanultság és világos, szép előadás teszik vonzó olvasmánnyá ezt a könyvet. Az örök és legnagyobb s az ember számára megoldandó problémákat feszegeti, nagy világossággal tárgyalván fejezeteket a Philozophia történetéből, Kant Immánuelről, Schopenhaueréről és a peszimizmusról, a világ rejtélyekről, az űs valóságról, a mindenség egységéről, a lélek nagyságáról, a kultura végső kérdéseiről, eszményeiről stb. Philozophiai irodalmunkban, amelynek művelői között annyi a fiatalos dilettantizmus,

annyi a semmi problémát nem látó avatatlan írás, jól esik kezünkbe venni olyan könyvet, amelyet tudománya nem tesz körmönfonttá, nagyképűvé s épen azért, mert átélte magában, tudatában a philozophiai rendszerek nagy váltásait, meleg hangon szól a törpe ember nagyszerű vállalkozásairól, melyekkel a legnagyobb problémák megoldásán talán évezredek kereszttől munkálkodott. Becsülettel s mély gondolkodásának és erős ethikai meggyőződésének őszinte eredményeképen kimondja, hogy a »sáisi kép« büvös látylát föllebbeneni nem tudjuk s így akár Kant, akár Spinoza, akár Hegel rendszeréből keressünk is a magunk számára megnyugtató akkordokat, biabavaló »talán«-okat kapunk feleletül. Bizony sok ebben a könyvben a »talán«! s már pedig titáni vágyódásainkra c-upa »talán«-felelet megrendíti azt az ethikai valónkat, amelyre a szerző olyan biztos logikával igyekszik fölépíteni nagy, becsületes kérdőjelekkel megrakotrendszert, vagy inkább egy-két főproblémára vonatkozó elmékedéseit.

Ezek a kérdőjelek választanak elő tőle! Mi is megmondjuk, mint ő, az író, becsülettel hogy bár örülünk neki, hogy komoly tudású könyv ilyen komoly ethikai tartalommal vetette fel a megoldandó rejtélyeket, nem állunk meg a féluon. A szerző holmi »tudományos hit«-félét emleget egyik értekezésében kételkedve, mint amely megfelelne mindarra, ami a szívünk vágyódása és egész valónk elengedhetetlen követelése. Nos hát megmondjuk, hogy a mi hitünk tudományos hit: alapjai tudományosan megbizonyíthatók, szerzője az Urísten, Jézus Krisztus, forrása minden tudománynak. Nem merő subjektivizmus, mint azok gondolját, akik sem logikai rendszerének egyedüli és minden ingadozást kizáró biztosságát, sem ethikai tartalmának, még a legfinomabb kicsinységekben is az egész világot átölelő nagyszerűségét nem ismerik. Mi is fölvetjük a »honna«, »hova«, »mi célból« kérdéseket és megfelelünk rá elfogulatlanul, biztosan, a kérdéseket sem el nem sülyesztve, sem el nem odázva. Mi is beszélünk a fejlődésről, sőt ő minden fejlődések között jogszebből: a lélek életének hitben és Jézus Krisztusban való szépséges fejlődéséről. S ha Spinoza klasszikussá vált mondása szerint« az igazságnak az egyszerűség a kritériuma, elfogulatlanság nélkül kell megvallanunk, hogy nincs egyszerűbb, mint Jézus Krisztus philozóphiája.

TANÜGY.

Iskolai értesítők.

III.

A belényesi állami elemi leányiskola értesítője.

Az értesítő vezetőhelyén dr. Krüger Aladárnak »Tanítók háza« című költeményét közli, melyet az iskolának a belényesi intelligencia közreműködése mellett rendezett április 3-iki ünnepélyén *Stefanica* Eliz k. a. szavalt el nagy hatással. Ez ünnepély a maga gazdag műsorával egyik kimagasló eseménye volt az iskola tavalyi történetének; erkölcsi hatását az értesítő megbecsülhetlennek mondja s azonfelül a Tanítók háza alapjára 1200 koronát jövedelmezett.

Az év történetének keretein belül kegyetes szavakkal emlékszik meg az értesítő *Geleon* Rezső és dr. *Bruder* Ferencné haláláról.

A tanulmányi eredmény igen szép: 163 növendék közül kitűnő volt 21, jeles 34, jó 59, elégséges 36 és csak 9 elégtelen volt.

Vallásra nézve volt az iskolában róm. kath. 28, gör. kath. 29, ref. 39, gör. kel. 28, zsidó 48.

Az elemi iskola mellett, mely azon a vidéken igazán hivatást teljesít s a magyarság egyik bástyája, óvoda is állott fenn 62 fiúval és 89 leánnyal.

TÁVIRATOK.

Justh-Montbach affér.

Budapest, július 20. Justh Gyula a Házban tett sértő kifejezés miatt Montbach Imre képviselőt gróf Eszterházy Miklós és gróf Bethlen Pál által provokáltatta. A segédek ma délután voltak Montbachnál.

Nem lesz munkás kizárás.

Budapest, július 20. A gyárosok és a munkások között a békés tárgyalások megkezdődtek. Ugy a munkaadók, mint az alkalmazottak a békés álláspontra helyezkedtek s így a béke biztosra vehető. Kizárásról most már szó sem lehet.

Urmánczy párbaja.

Marmarosvásárhely, jul. 20. Urmánczy Nándor képviselő ma délelőtt párbajt vívott dr. Fekete Andor ügyvédrel, a Székely Napló szerkesztőjével. Fekete az Urmánczy—Erdősdy afférből kifolyólag azt írta lapjában, hogy »aki úgy sért meg valakit, hogy előre tudja, hogy az illetőnek nem fog elégtételt adni, az gyáva.«

A párbaj ma délelőtt volt kétszeri golyóváltással. A felek közül egyik sem sérült meg, Urmánczy segédei voltak dr. ifj. Ugron Gábor és dr. Drechsler Béla miniszteri fogalmazó. Fekete segédei dr. Brada Sándor ügyvéd és Szász Ödön hírlapírók voltak.

A Molnár-gyermekek temetése.

Budapest, július 20. A rendőrségtől Molnár József bűnügye ma átkerült a vizsgálóbíróhoz. A boncolást ma délelőtt kezdte meg a törvényszéki orvostani intézetben dr. Gyulay tanársegéd s déli tizenkét óra után fejezte be.

A temetés az orvostani intézet udvarából ma csütörtök délután három órakor lesz.

Nagy vasuti szerencsétlenség.

London, jul. 20. Rosere (Irland) környékén egy turistavonat szerencsétlenül járt. A vagonok lecsatolódtak a mozdonyról és mire a veszedelmet észre vették, az elszabadult kocsi a nagyon meredek lejtőn visszafelé rohantak. Birr állomásra futott vissza turistákkal zsufolt vonat és ott beleütközött egy vasztegls személyvonatba. Száznál több ember megsebesült, köztük 17-en nagyon súlyosan. Dublinból mentővonatot küldtek.

Török forradalmárok.

Konstantinápoly, július 20. Nagy hajtóvadászatot indítottak a felderített forradalmár-szövetség tagjaira. Sinopeban tegnap csendőrség bekerítette dr. Rizan Nuri bey szabadelvű képviselőnek a bá-

zát és a haditörvényszék utasítására le tartóztatta. Nuri bey pártfeleit Skulariban őrzik. Összesen elfogtak három képviselőt és két szenátort. Sivasban tömegesen kerítették kézre a forradalmárokat.

Nury bey letartóztatása miatt az alban és a demokrata képviselők tüntetésre készülnek.

Örült a Szent Péter-bazilikában.

Róma, jul. 20. Egy karabinieri nagy riadalmat okozott tegnap a Szent Péterről elnevezett bazilikában, ahol épp a Ranpolla biboros, a bazilika érseke celebrálta a misét. A karabinieri, aki hirtelen megőrült, fegyveresen odaállt a biboros elé, azt mondta neki, hogy őt az Isten küldi és kényszeríteni akarta az érseket, hogy ezt hirdesse ki az oltár mellől. Az áprófiát szerencsére leszerelték, mielőtt még a biborosban kárt tehetett volna.

Angol vasutasok sztrájkja.

London, július 20. Az északkeleti vasutakon állítólag a rossz bánásmód miatt háromezer vasuti munkás sztrájkba állott. Gatesheadban sztrájkolnak a mozdonyvezetők és fűtők. Sunderlandban, Hartlepoolban és Blythban szintén proklamáltak a sztrájkot.

New-Castleből táviratozzák, hogy ott is kitöröbben van a sztrájk és előreláthatólag 25—30.000 vasutas fogja beszüntetni a munkát.

Roosevelt felolvasó köruton.

London, jul. 20. New-Yorkból jelentik: Roosevelt október 2-án köruttra indul az Unió nyugati részébe. 71 városban fog felolvasást tartani. «Az európai uralkodóházakról» és «A köztársasági államforma áldásairól». A felolvasó körut október 25-éig fog tartani.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti tőzsdetudósítások.

Budapest, július 20.

A gabonatőzsde.

50 kilogramonként.

Buza októberre	—	—	938
Rozs októberre	—	—	7.03
Zab októberre	—	—	7.15
Tengeri júliusra	—	—	5.54

Irányzat: Lanyha, szilárd megnyitás után.

Értéktőzsde.

Magyar hitel	—	—	845
Osztrák hitel	—	—	670
4%-os koronajáradék	—	—	92.15
Államvasut	—	—	739
Jelzálogbank	—	—	487
Leszámitoló bank	—	—	569
Hazai Bank	—	—	300
Kereskedelmi részv.	—	—	739
Rimamurányi	—	—	689
Salgótarjáni	—	—	—
Közuti vasut	—	—	723
Városi villamos	—	—	377
Adria	—	—	508

Irányzat: Élénk üzlet mellett szilárd.

NYILTTÉR.

BUTOR

jó kivitelben, jutányosan

REISZ

butorgyárában

Nagyvárad, Kossuth(Sas)-u. 7.

REGÉNYCSARNOK.

Rózsika.

Irta: White-Mellville G. J.

— Angolból. —

(Folytatás.)

71

— Tegyük vele még egy kísérletet, — de mialatt a katona szót, lödöbögés hallatszott, melyet az őt kiáltása követett, s egy durva hang a kapuban azt kiáltá: »Őrség elől!« Az emberek kiugrottak fegyverükhöz, sort képeztek, megtették a szokásos tiszteletet a lovastisztnak, ki állomásukat megvizsgálni jött és visszajöttek a szobába, a nélkül, hogy nagy zakatolásuk és tolongásuk a magába mélyedt fogoly figyelmét felkelítette volna. Azonban ő megszűnt az érdeklődés tárgya lenni. A katonák olyan fontoson és változatosan izgatott életet élnek, hogy nálunk a jelen, vagyis mondhatnók a közvetlen jövő képezi mindenkor az első tekintetet. Őrmesterük néhány szava nem engedte őket másra gondolni, mint arra az örömdetes újságra, hogy azonnal indulásra készen kell lenniök és tanyát fognak változtatni.

— Nosza, fiuk rajta, szaporán, szedjétek elő a holmitokat. Figyeljétek! Croquard kaptár, különösen el négy sor. Vegye a középre a foglyot; felelős lesz érte. Jobbra, négyes sorba csatlakozz. Indulj! S nem telt bele öt perc s az őrség kilépdelt, hogy az ezrednek az nap reggel Versaillesbe rendelt főtestéhez csatlakozzék. Az utóbbi zavarokban, s mialatt a királyi család személyes biztonsága iránt aggályok támadtak azokban, kiknek módjuk volt meggyőződni a főváros lakosságának rossz indulatáról, s előre látni annak eredményeit, kevésbé gondoltak a lázongás vezetőinek megbüntetésére, mint ő felségeik személye biztonságát célzó intézkedésekre, kik ellen a lázadás intéztetett. A mi Lajos királyt illette, ő ugyan egyetlen katonával sem védte volna királyi palotáját; nyugodt önbizalommal vadászgatott, lövöldözött, lakatoskodott volna, ette volna lakomáit és itta volna borát, azzal a sors intézkedéseiben megnyugvó bizalommal, melyet történetiről leírni is alig tudnak, mialatt három mértődnnyire tőle véreért ordított a nép csöcseléke. Külsősnek tetszhetik az, hogy ő jó férj és gyöngéd atya léteire egészen feledé a veszélyt, melyben neje és családja forogt, azonban az efféle semmivel nem törődés már a véralkatában feküdt.

Meglehet, hogy nem tudta vagy nem akarta kinyesztelhetlen ellenségeinek tartani azokat,

kik iránt úgy érzett, mint az atya gyermekei iránt s nem, mint a király népe iránt; kiknek érdekében a legnemesebb áldozatra is kész leendett, hogy a fényűzésről, kényelemről is lemondott volna s örömet beolvasztatta volna ezüst tányérait, csak hogy népén segítsen a szigorú idő és éhség ellen. Lehet, hogy tespedő véralkata nem engedé állásába beletalálni magát és hogy a türelemben hős, gyáva volt a te tekben, merő téltlenségéből és hanyagságból.

(Folyt. köv.)

Dr. V. GOSKICS GYULA

Biharfüred.

A vadregényes szépségű bihari havason 1069 méterre a tengerszint fölé.

Vasuti állomása Belényes, a honnan gondozott gyönyörű ut vezet a fürdőhelyre.

Főszezon július 1-től augusztus 31-ig.

Utószezon szeptember 1-étől 15-ig.

Rendkívül gyógyhatás a légzőszervek betegségeinél; az anyagcsere fokozása. Étvágyat emeli, álmatlanságot megszünteti.

Kellemes vendégszobák 2 koronától fölfelé.

Naplétkezés 5 korona, gyermekek és cselédek 2 korona 50 fillér.

Fürdőárak mérsékeltek.

Kívánatra prospektust küld az igazgatóság.

Ha melege van,

ha fáradt, vagy unatkozik, siessen

Kecskeméthy István

„NEMZETI“ kerthelyiségébe,

hol üdülést, kellemes szórakozást,

ingyen, kitűnő italokat

olcsó pénzért kaphat. Ha lehet, ne

menjen egyedül, hanem családjával és barátaival, hogy a kellemes szórakozást megoszthassa velök.

— Minden este fényes műsor —

mozgófénykép előadás.

A kávéház egész éjjel nyitva.

Figyelmes és pontos kiszolgálás.

Társas ebédek, vacsorák és abo-nensek polgári árban lesznek kiszolgálva. — Minden nap

friss flecken.

Számos látogatást kér tisztelettel

Kecskeméthy István vendéglős, a NEMZETI-szálloda, vendéglő és kávéház bérleje.

VASUTI MENETREND.

ÉRVÉNYES MAJUS 1-TŐL.

Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.

V. v.	Gy. v.	Sz. v.	Tvsz.	Gy. v.	Tvsz.	Sz. v.	Gy. v.	Oda. — Vissza.	Tvsz.	Sz. v.	Gy. v.	Tvsz.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.
		8 20				5 40		Ind. Budapest k. p. u.	4 50	7 20				6 40	
	7 00			2 00		9 35		> Bpest ny. p. u.			7 30		1 50		9 55
	9 35	11 31		4 23		9 27	11 41	> Szolnok	12 46	3 44	5 39		11 38	3 49	7 22
5 13	11 28	2 06		5 57	1 35	12 25	12 16	> Püspökladány	5 06	12 54	3 44	10 20	9 52	12 48	5 41
5 27		2 18			1 50	12 41		> Báránd	4 50	12 41		10 01		12 37	
5 43	11 49	2 33		6 17	2 07	12 56		> Sáp	4 29	12 25		9 38	9 33	12 23	5 20
6 07	12 04	2 52		6 32	2 29	1 16	1 53	> Berettyóújfalú	3 59	12 05	3 00	8 56	9 19	12 05	5 05
6 21		3 05			2 43	1 29		> Mezőpeterd	3 31	11 51		8 35		11 52	
6 34	12 20	3 17			2 57	1 42		> Mezőkeresztes	3 16	11 39		8 17		11 41	
6 41								> Ártánd	2 47			8 07			
6 51		3 30			3 11	1 53		> Bors	2 37	11 26		7 54		11 30	
7 00	12 33	3 38			3 21	2 54	2 26	> Biharpüspöki	2 20	11 19	2 27	7 43	8 48	11 23	
7 11	12 42	3 48		7 09	3 33	2 15	2 35	Érk. Nagyvárad	2 15	11 09	2 16	7 28	8 41	11 14	4 24
	12 54	4 10	6 30	7 14		2 53	2 42	Ind. Nagyvárad	8 30	10 34	1 52	7 07	8 34	10 53	4 14
	1 01	4 17	6 39			3 00		> Várad-Velence	8 22	10 27	1 45	7 01		10 47	
	1 10	4 27	6 51			3 07		> Fugyivásárhely	2 09	10 18		6 51		10 38	
	1 20	4 38	7 05					> Szakadát	7 53			6 38		10 27	
	1 28	4 47	7 16	7 42		3 29	3 14	> Mezőteleki	7 43	10 00	1 25	6 30	8 10	10 21	3 31
	1 35		7 25					> Mezőtelki	7 31			6 21			
	1 41		7 33					> Czécszke	7 24			6 14		10 09	
	1 47	5 02	7 59	7 55		3 45	3 29	> Élesd	7 17	9 44	1 12	6 09	7 58	10 04	3 38
	1 52	5 06	2 05			3 50		> Élesd megálló	7 07	9 38		6 03		9 59	
	2 00		8 15			4 09	3 52	> Rikosd	7 00			5 56			
	2 12	5 25	8 30	8 15				> Rév	6 50	9 25	12 58	5 47	7 46	9 47	3 26
	2 16							> Rév megálló	6 39			5 41			
	2 22	5 33	8 38			4 17		> Zichy barlang	6 33	9 16		5 36		9 39	
	2 27	5 38	8 43					> Vársonkolyos	6 27	9 13		5 31			
	2 37	5 49	8 55			4 31		> Brátka	6 15	9 04		5 21		9 28	
	2 45	5 57	9 04			4 39		> Jádvolgy	5 58	8 56		5 12		9 20	
	2 55	6 08	9 17	8 48		4 50		> Bucsa	5 26	8 48		5 03		9 13	2 34
	3 06		9 30					> Feketető	5 13			4 50			
	3 24	6 30	9 49	9 03		5 12	4 44	> Csucsá	5 04	8 33	12 44	4 43	7 07	8 58	2 39
	5 20	8 27	12 28	10 50		7 18	6 26	Érk. Kolozsvár	1 30	6 04	10 31		5 21	6 49	1 06

Nagyvárad—Vasköh.

Tvsz.	Szv.	Oda. — Vissza.	Szv.	Tvsz.
2 50	4 30	Ind. Nagyvárad		Érk.
3 03	4 41	> Várad-Velence		
3 17	4 56	> Rontó		
3 31	5 05	> Félixfürdő		
3 48	5 21	> Kardó		
4 31	5 58	> Nyárló		
4 45	6 11	> Magyargyepes		
5 03	6 28	> Tasádfő		
5 37	6 43	> Drágszéke		
5 46	6 58	> Magyarszéke		
6 47	7 45	> Dused		
7 01	7 58	> Szombatság-Rogoz		
7 20	8 10	> Hollód		
7 28	8 17	> Gyanta		
7 42	8 31	> Fekete Kápolna		
7 51	8 39	> Solyom		
8 07	8 49	> Belényesörvényes		
8 13	8 55	> Borz		
8 27	9 11	> Belényesujlak		
8 41	9 25	> Sonkolyos		
9 08	9 44	> Fenes		
9 19	9 54	> Belúyes		
9 35	10 07	> Dragonyesd		
9 49	10 18	> Szudrics		
10 08	10 31	> Rieey		
10 24	10 49	> Lunka-Rézbánya		
		Érk. Vasköh-Barest		Ind.

Vésztő—Kötegyán—Hollód.

Vv.	Vv.	Oda. — Vissza.	Vv.	Vv.
6 18	5 10	Ind. Vésztő		Érk.
6 36	5 28	> Okány		
6 52	5 43	> Gyanta		
7 01	5 52	> Sarkadkeresztúr		
7 15	6 07	> Méhkerék		
7 23	6 14	Érk. Kötegyán		Ind.
8 01	6 56	Ind. Kötegyán		Érk.
8 14	7 09	> Pósa		
8 33	7 26	> Illye		
8 47	7 41	> Csegöd		
8 57	7 51	> Erdőgyarak		
9 06	8 01	> Árpád		
9 21	8 17	> Feketebátor		
9 35	8 32	> Feketető		
10 00	9 17	> Tenke		
10 20	9 36	> Rippa		
10 32	9 53	> Mocsár-Gyanta		
10 42	10 11	Érk. Hollód		Ind.

Szombatság—Rogoz—Dobrest.

Vv.	Tvsz.	Oda. — Vissza.	Vv.	Tvsz.
9 30	7 50	Ind. Szombatság-Rogoz		Érk.
9 59	8 19	> Nánhegyes		
10 09	8 29	Érk. Dobrest		Ind.

Nagyvárad—Békéscsaba—Szeged—Arad.

Szv.	Mv.	Szv.	Mv.	Szv.	Vv.	Oda. — Vissza.	Vv.	Szv.	Mv.	Mv.	Szv.	Szv.
6 02	8 01	10 20	1 13	4 45	7 40	Ind. Nagyvárad		Érk.	8 28	9 40	12 05	3 10
6 12	8 13	10 30	1 25	4 56	7 59	> Óssi		Ind.	8 14	9 29	11 52	2 57
6 29	8 33	10 48	1 48	5 15	8 33	> Less			7 54	9 12	11 30	2 35
6 44	8 44	10 56	2 00	5 25	8 45	> Gyapju			7 40		11 14	2 20
	9 13		2 31		8 56	> Cséffa			7 30	8 54	11 03	2 10
	9 20		2 39		9 04	> Pusztaradvány			7 17		10 38	1 47
7 08	9 27	11 16	2 51	6 02	9 24	> Madarász			7 09		10 30	1 40
	9 40		3 07		9 38	> Nagyszalonta			7 02	8 31	10 22	1 33
7 28	9 59	11 44	3 27	6 24	9 52	> Pusztabarmód			6 25		10 05	1 16
7 39	10 11	11 53	3 40	6 33	10 05	> Kötegyán			6 11	7 54	9 52	1 04
7 47	10 23	12 02	3 53	6 43	10 17	> Sarkad			5 54	7 41	9 29	12 44
	10 27	12 05	4 12	6 57	10 21	> József szanat.			5 40		9 15	12 30
7 58	10 39	12 18	4 27	7 07	10 33	> Gyulai városerdő			5 33		9 10	12 25
	10 51		4 42	7 21	10 45	> Gyula			5 25	7 18	8 56	12 14
8 17	11 04	12 37	4 57	7 35	11 05	> Biczere			5 18	7 06	8 36	11 58
	12 12		5 12	7 49	11 17	Érk. Békéscsaba			5 10	6 56	8 18	11 43
10 45	2 43	4 22	9 11	11 01	7 40	Érk. Arad			5 09		8 18	11 25
						Érk. Szeged-Rókus			5 00			8 10

Nagyvárad—Gyoma.

Szv.	Vv.	Oda. — Vissza.	Szv.	Vv.
6 19	1 43	Ind. Nagyvárad		Érk.
6 33	2 02	> Óssi		
6 51	2 18	> Uj-Palota		
7 05	2 30	> Gyires		
7 19	2 43	> Vize-Gyán		
7 26	2 50	> Körösszeg		
7 37	3 00	> Nagy-Harsány		
7 57	3 19	> Sza-ál		
8 14	3 35	> Nagy-Tóti		
8 26	3 47	> Komádi		
8 44	4 04	> Iráz		
9 17	4 32	> Köt		
9 42	5 01	> Vésztő		
10 25	5 41	> Szeghalom		
10 41	5 56	> Körösladány		
10 58	6 12	> Kéthalom		
11 42	6 38	> Dévaványa		
12 00	6 55	> Ózdmajor		
12 23	7 18	Érk. Gyoma		Ind.

Szekelyhid—Margitta—Szilágysomlyó.

Vv.	S v.	Szv.	Oda. — Vissza.	Szv.	Szv.	Vv.
10 00	2 27	6 40	Ind. Szekelyhid			Érk.
10 29	2 48	7 01	> Asszonyvásár			
10 50	3 09	7 21	> A. átkeresztúr			
11 04	3 22	7 35	> Vedresábrány			
11 15	3 32	7 45	> Monos-Petri			
12 08	3 57	8 04	> Margitta			
12 22	4 10	8 17	> Felsőábrány			
12 31	4 20	8 27	> Széltalló			
12 43	4 29	8 37	> Szoldobágy			
12 56	4 42	8 50	> Bályok			
11 13	5 04	9 12	> Széplak			
11 32	5 22	9 30	> Márkaszék			
1 43	5 32	9 40	> Ipp-Zoványfürdő			
2 07	5 51	9 59	> Szilágynagyfalu			

Uj üzlet!

Uj üzlet!

Villamos és légszesz felszerelési vállalat

Benedek Ferencz

Sas passage.

Telefon 946.

Raktáron tart villamos és légszesz felszerelési alkatrészeket. **Olcsó fény** társulat kizárólagos képviselője. Elvállalok karban tartásokat légszesz villany házi csengőket és telefonokat. Költségvetésekkel díjmentesen szolgállok. Telefon hívásokra személyesen megjelenek.

Kiváló tisztelettel

46

Benedek Ferencz

Eladó ház.

A Nagy Sándor-
utcai 11. sz. ház
eladó.

Értekezhetni: **Justh Károly**
urnál, Ritoók Zsig-
mond-utca 13. szám.

Biztos, gyors, ártalmatlan
hatásos szépítőszert egyedül
a Lédig-féle alabastrom
arc crème
1 tégely 1 korona, alabastrom
szappan 1 drb 80 fillér. Ki-
válóan alkalmas szeplő, máj-
felt és arcfehérítésre

o o Egyedüli raktár a készítőnél o o
LÉDIG ÁRPÁD arany kereszt gyógszer-
tára,

Nagyvárad, Szt. László-tér (Városháza mellett.)
216

Nagyvárad város VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított **dr. Just-féle**
Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szem-
ben **75 százalék megtakarítást** mutat fel. 40
gyertyás **Wolfram** lámpa **darabja 3.60 kor.**
100 gyertyásé **5 kor. 50 fill.**

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindenemü **izzólámpa különlegességek,** fény-
képes **izzólámpák** ugyancsak **legolcsóbb**
áron kaphatók.

Csillárok,

izzólámpák

állandóan nagy választékban kapha-
tók a villamos telepen külön e
célra épített nagy

← **csillár-raktárunkat** →
megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1/2 lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

Elvállaljuk

villamos világítás

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővít-
ését, átalakítá-
sát, javítását, izzólámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák száll-
ítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat
a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerelő telefonja 55. sz.

81

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Olcsó jég!

Olcsó jég!

Hirdetmény.

Nagyvárad város jéggyára az új sertésvásártéren, Óssi mellett
üzemét és a jég eladását megkezdte.

Elad és házhoz szállít teljesen átlátszó, levegőmentes,

kristály tiszta táblás jeget

nagyban és kicsinyben táblánként **24 fillérért.**

Elfogad rendeléseket nagyobb mennyiségű jég szállítására is,
helybeli és vidéki ipartelepek és községek részére.

A jég eladási árai a lehető legjutányosabbak. Havibérlet egész
és fél tábla jégre előjegyezhető.

Rendelések feladhatók: **Székely Ferencz** a jéggyár ügy-
vezető iroda főnökénél (Városi jéggyár, Óssi-téren) ki minden
irányban kellő felvilágosítással szolgál.

Tisztelettel

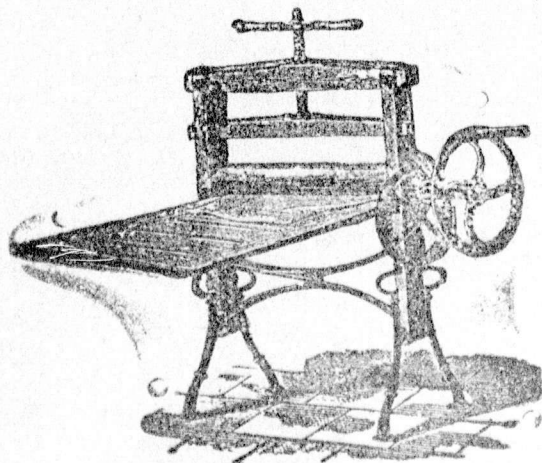
Nagyvárad város jéggyára.

Telefon 651.

334

Telefon 651.

Tarsoly és Risztó különlegességek vaskereskedése
NAGYVÁRAD, Rákóczi-ut.
Kézi hajtású „Jégkészítő-gép“ állandó működésben. Megtekinthető
az üzletben.

Jég szekrények legújabb szer-

kezettel.

FAGYLALT-GÉPEK.

Kerti vasbutorok.

GUMMI CSÖVEK.

John-féle mosó- mangle- és

facsaró-gépek.

Árjegyzék kívánatra ingyen

és bérmentve.

